

עפ"ג (תל אביב) 40196-12-13 - ברק וואשדי נ' מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 40196-12-13 וואשדי(אסיר) נ' מדינת ישראל
עפ"ג 16043-01-14 מדינת ישראל נ' וואשדי

בפני כב' הנשיאה דבורה ברלינר - אב"ד

כב' השופט ג'ורג' קרא, ס"נ

כב' השופטת מרים סוקולוב

ברק וואשדי

ע"י ב"כ עו"ד סתוית רייכמן

מדינת ישראל

ע"י עו"ד סנאית פישר-ינאי מפרקליטות מחוז ת"א (פלילי)

- נ ג ד -

מדינת ישראל

ברק וואשדי

פסק דין

1. כתב האישום המקורי בתיק זה הוגש בתיק 48653-05-10 של בית המשפט השלום בתל-אביב. בתיק זה הורשע המערער במספר עבירות: זיוף, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה וניסיון לגניבה. בכל העבירות מדובר בריבוי מקרים.

העובדות בתיק זה, בקליפת אגוז: המערער היה בעליה של חברה לניהול ותחזוקה של בניינים. בתוקף תפקידו קיבל לידיו פנקס שיקים מוועד הבית בכתובת מסויימת בתל-אביב. הפנקס, על השיקים שבתוכו, ניתן לו כדי לעשות בהם שימוש לצרכי הבנין. המערער זייף 13 שיקים מתוך הפנקס הנ"ל, את הסכומים הנקובים בשיקים לקח לעצמו. סך הכל מדובר בסכום של כ- 93,000 ₪.

נקדים מאוחר למוקדם ונציין, כי ולו בשל תיק זה היה מקום להטיל על המערער עונש חמור משמעותית מזה שהוטל עליו בתיק בגין מכלול העבירות בכל התיקים בהם הורשע. והדברים יובהרו בהמשך.

2. לתיק המקורי צירף המערער 3 תיקים נוספים. מבין התיקים הנוספים, המרכזי הוא 19654-05-10, אף הוא של בית-משפט השלום בתל-אביב. בתיק זה מדובר בדפוס פעולה שחזר על עצמו, המערער נהג להגיע לתחנות של מפעל הפיס. כל תחנה כזאת מופעלת על-ידי זכין העובד בה. התחנות ממוקמות בערים שונות. המערער הציג בפני הזכיינים טופס של "צ'אנס" וטען במירמה כי הטופס זכה לכאורה בהגרלת צ'אנס הקודמת. על-סמך זה קיבל כרטיסי צ'אנס חדשים להגרלות עתידיות בסכומים שונים.

כתב האישום בתיק זה כולל לא פחות מ- 20 אישומים, החוזרים על עצמם בוואריאציות שונות. המעיין בכתב האישום הופך דף, עוד דף ועוד דף, וכתב האישום אינו בא לכלל סיום.

שני תיקים נוספים, האחד של בית-משפט השלום בתל-אביב והשני של בית-משפט השלום בראשון-לציון, מבטאים אף הם חזרה על דפוס הפעולה שצוין לעיל. בפעם אחת מדובר בכך, שהמערער הגיע לזכיינית של מפעל הפיס, הציג בפניה טופס הגרלה זוכה כביכול, וביקש לקזז את סכום הקנייה מסכום הזכיה. המתלוננת באותו ענין, קרי - הזכיינית, ביקשה לבדוק את הדברים, או-אז נכנס המערער לרכבו ונמלט מהמקום במהירות, לא לפני שהצליח להניח את ידיו על סכום של 3,700 ש"ח אותם קיבל במירמה. עובדות דומות מצויות גם בתיק של ראשון-לציון. גם כאן מדובר במנוסה מהמקום, לאחר שהמערער סבר כי הוא ככל הנראה נתפס בכך בזמן ביצוע המירמה. סך הכל, המירמה שבוצעה כלפי הזכיינים בדרך זו, מגיעה להיקף של כ- 60,000 ₪. בנוסף גנב המערער וזייף 4 שיקים בסכום כולל של 21,000 ₪, הגם שלא קיבל לידי את הכספים מאותם שיקים.

3. בעקבות הסדר בן הצדדים, הפנה בית-משפט קמא (כב' השופט מ' פלד, סגן נשיא) את המערער לקבלת תסקיר של שירות המבחן. בסופו של יום היו בפני בית-משפט קמא, כמו גם בפניו, מספר תסקירים, האחרון בהם מיום 10.9.13. בית המשפט התייחס לאמור בתסקירים, ולאחר-מכן פעל במיתווה הקבוע בתיקון 113 לחוק העונשין. נקבעו מתחמים עבור כל אחד מסוגי העבירות שמדובר בהם, דהיינו: מתחם עבור האישומים שעניינם גניבת טופסי הצ'אנס מדוכני מפעל הפיס, כמפורט לעיל, מתחם נוסף נוגע לזיוף השיקים והמתחם השלישי נוגע לזיוף השיקים של ועד הבית.

המתחמים היו כדלקמן: עבור כל אחד מהאישומים שעניינם המירמה כלפי זכייני מפעל הפיס, ממאסר מותנה ל- 6 חודשי מאסר. לזיוף השיקים וגניבתם מוועד הבית, בין 6 חודשי מאסר ל- 15 חודשי מאסר (אנו מניחים שהכוונה היא, מתחם עבור כל שיק בפני עצמו). המתחם הנוסף, המתייחס לגניבה וזיוף של השיקים נע בין 3 ל- 6 חודשי מאסר בפועל. בסופו של יום, לאחר ששיקלל את המתחמים שבפניו, קבע בית-משפט קמא, בשלב השני, קרי - שלב מתן גזר הדין, כי עונש המאסר בתיק זה יועמד על 15 חודשים בפועל. כמו-כן הוטלו על המערער 12 חודשי מאסר על תנאי והוא חוייב לפצות את המתלוננים בסכומים שונים, כמפורט בגזר הדין.

4. על אלה עמד בית-משפט קמא בגזרו את הדין: המערער מכור להימורים והתמכרות זאת דרדרה אותו והביאה לביצוע העבירות. למערער הושטה עזרה לאורך השנים, והוא התנהל בצורה נורמטיבית לאורך תקופה מסוימת, אולם לא התמיד בכך. נראה, שבשלב הנוכחי הוא אכן חפץ בשיקום, הגם שנפלט

ממסגרות שיקומיות שונות. המערער מצוי גם כרגע במסגרת טיפולית ויש להתחשב בכך. בנוסף התחשב בית המשפט בפגיעה במשפחתו של המערער.

נתון נוסף שנלקח בחשבון לענין מתן גזר הדין עניינו בכך, שהמערער השיב חלק מהכספים שניטלו במירמה מהמתלוננים. בפנינו היום נטען כי סכום החוב לוועד הבית עומד כרגע על כ- 12,000 ₪ מתוך הסכום שנגנב.

5. על גזר הדין של בית-משפט קמא מונחים בפנינו שני ערעורים: המערער מלין על מה שהוא מגדיר כחומרת העונש. המדינה טוענת, כי הענישה שהטיל בית-משפט קמא איננה נותנת, ולו ביטוי מזערי, לחומרת העבירות, לריבויין, לשיטתיות שבביצוען ולנזק שנגרם לכל אחד מהמתלוננים בתיקים הרבים שמדובר בהם.

6. נתחיל מערעורו של המערער:

הטענה המרכזית היא, כי בית המשפט לא נתן משקל מספיק לנסיבותיו האישיות, ובמיוחד להתמכרות הכפולה ממנה סובל המערער. לא זו בלבד שהמערער מכור להימורים, כפי שצוין כבר לעיל, המערער מכור גם לסמים. המערער נהג להשתמש בחשיש והדברים קשורים וכרוכים זה בזה. הן ההימורים והן השימוש בסמים, הביאו לכך שהמערער צבר חובות בסכומי-עתק. הוא הסתבך עם השוק האפור והעסק שאותו ניהל קרס. עד להסתבכותו זו, המערער היה אדם נורמטיבי, וגם במקביל להתמכרות ניהל אורח חיים נורמטיבי. הסניגורית מפנה לכך, שלמערער הרשעה אחת בלבד משנת 2005, שעניינה מירמה, גניבה וזיוף. מדובר בהרשעה ישנה. העבירה משנת 2003, שעל-כן אין לתת לה משקל של ממש.

עוד מפנה הסניגורית להליך הטיפולי שעבר ועובר המערער. המערער טופל, הן בעמותת "אפשר" לענין ההתמכרות בסם. המערער נקלט בזמנו בקהילה הטיפולית "הדרך", הגם שנפלט משם לאחר שעבר על אחד מחוקי המקום. עדיין יש לתת משקל רב לתהליך הארוך שעבר. נציין בהקשר זה, כי המערער עצמו נשא דברים בפנינו באשר לתהליך הטיפולי שהוא עובר. המלווה שלו באותו תהליך נכח באולם בזמן הדיון בפנינו.

נושא נוסף עליו הושם הדגש בטיעוני הסניגורית, עניינו ההתדרדרות במצבו הנפשי של המערער. המערער סובל מהפרעת דחק כרונית. הוא התחיל בטיפול תרופתי. אם כך ואם כך, הוא מצוי בהליך טיפולי ארוך ומתמשך. משכך היה מקום לתת משקל בכורה להיבט השיקום, כמתחייב גם מתיקון 113 לחוק העונשין. הסניגורית מפנה אותנו לסעיף 40ד ולשיטתה, זהו המקרה שבו בית המשפט צריך היה לחרוג גם מהמתחמים שנקבעו על ידו, בשל אותו הליך שיקום.

היבט נוסף שאליו הפנתה הסניגורית עניינו, המאמץ שעשה המערער להחזיר לפחות חלק מהחובות שצבר במעשי המירמה השונים שביצע. יש בכך משום נטילת אחריות. זאת לצד הודאתו בכל העבירות שיוחסו לו, ומכאן שדבריו של המערער היום בפנינו כי הוא בוש במעשיו ומבקש לשנות את דרכו, אינם בבחינת מס-שפתיים בלבד אלא תהליך אמיתי שהוא עבר ועובר.

7. כפי שניתן לצפות, המדינה מפנה לריבויין של העבירות כמו גם לאופיין. המדינה מציינת, כי המערער, גם לשיטתו, מכור להימורים כבר מגיל 16 ולא ניתן לקבל כי בשנים שבהם בוצעו העבירות ישתמש בנימוק

זה כנימוק עיקרי להקלה בעונשו. המערער מודע לבעייה. הוא אדם מבוגר ולא ניתן לראות בכך הסבר של ממש לביצוע העבירות.

עוד מפנה המדינה לאמור בתסקירי שירות המבחן. את העבירות משנת 2009 ביצע כאשר היה במהלך טיפול, במסגרת קבוצה לעזרה עצמית וגם בעמותת "אפשר". באותו נימוק עצמו שהמערער מבקש "לגזור" ממנו הקלה בעונש, רואה המדינה לחומרה. אדרבא, המערער היה בטיפול ובעוד הטיפול מתמשך המשיך לבצע עבירות במקביל. המדינה מפנה גם לשורה התחתונה בסופם של כל תסקירי המבחן שהוגשו. שירות המבחן לא בא בהמלצה, ואין צורך להכביר מילים על משמעות ההימנעות של שירות המבחן.

עוד טוענת המדינה, כי כאשר נקבע עונש מאסר כולל של 15 חודשים, לא נלקחו בחשבון אפילו המתחמים שנקבעו על-ידי בית-משפט קמא עצמו. כאמור, בית-משפט קמא קבע מתחמים שונים לעבירות השונות, המתחמים הם פרטניים ולא ניתן להבין כיצד בסופו של יום שוקללו לכלל ענישה של 15 חודשי מאסר כעונש כולל.

עד כאן טיעוני הצדדים ומכאן להכרעה.

8. נפתח ונאמר, כי לא התלבטנו כלל באשר לדחות ערעורו של המערער, וספק בעינינו אם היה מקום להגשתו. העונש שהטיל בית-משפט קמא הוא קל בצורה חריגה ומובהקת, ושמה ביטוי לחרטה אמיתית מצד המערער צריך היה להביא לכך, שהמערער יימנע מהגשת ערעור. מכל מקום, כל השיקולים שנמנו על-ידי הסניגורית, כמפורט לעיל, מצאו ביטוי, ויותר מאשר ביטוי, בגזר הדין המקל. אנו דוחים, איפוא, את ערעורו של המערער.

9. באשר לערעור המדינה - דעתנו היא, כי יש ממש בערעור ומתחייבת החמרה משמעותית בענישה. נתחיל מאופיין של העבירות שמדובר בהן: כפי שאמרנו בפתיח, פרשת הגניבה מכספי ועד הבית בפני עצמה, מחייבת מאסר בפועל לתקופה לא מבוטלת. בנוסף לצבר העבירות שביצע המערער בפרשה זו, שריבויין מדבר בעד עצמו, אנו רואים להדגיש את הכיעור והשיפלות שבמעשים. ניתן במערער אמון, ניתן בידיו פנקס שיקים על-מנת שיעשה לצרכי הבית, כדי לדאוג לכל הדיירים המתגוררים בו. את הכסף נטל המערער לעצמו, ללא שום נקיפות מצפון ועשה בו שימוש להשבעת מאוויו ורצונותיו הפרטיים, הא ותו לא. ענינם של דיירי הבית, שאמורים היו לקבל את התמורה עבור כספם, ככל הנראה לא טרד את מנוחתו.

נמשיך באישומים שענינם הונאה כלפי כל אותם זכיינים של מפעל הפיס. גם כאן החומרה והכיעור מדברים בעד עצמם. המערער פיתח לעצמו שיטה "מנצחת", שכנראה השתכללה מפעם לפעם. מספר ההזדמנויות הרבות שבהם עשה המערער שימוש בשיטה זו מדבר בעד עצמו. לא בכדי ציינו לעיל, כי עיון בכתב אישום זה הוא "מעייף" את הקורא: עמוד ועוד עמוד, אישום ועוד אישום. לא נחה עליו דעתו של המערער עד אשר נתפס, וגם כאשר נתפס, או לפחות נעשה ניסיון לתופסו, כפי שצינו לעיל בשני אישומים שונים, נמלט מהמקום כשהכסף בידו. גם כאן מדובר בניצול אמונם, שלא לדבר על כספם, של כל אותם זכיינים, כשהסכומים מצטברים לעשרות אלפי שקלים. לכך מצטרף גם האישום הנוסף של גניבת שיקים. השיטתיות, ההתפרסות על פני כל הארץ, חוסר המעצורים שבו פעל המערער, מחייבים

תגובה עונשית של ממש.

10. באשר למתחמי הענישה: ציינו לעיל את המתחמים שקבע בית-משפט קמא. אנו מוכנים להניח, כי המתחמים הללו משקפים נורמה עונשית ראוייה וניתן לאמץ אותם. עדיין, לא ברור לנו כיצד תורגמו המתחמים הללו, בסופו של יום, לכלל הענישה האופרטיבית בת 15 החודשים שהטיל בית-משפט קמא. כאמור, המתחמים נקבעו עבור כל עבירה בפני עצמה. לו היה המתחם מתורגם לכלל ענישה בכל עבירה, הדעת נותנת כי העונש לא היה מסתכם, כאמור, ב- 15 חודשים.

11. אנו נותנים משקל לכל אותם נסיבות לקולא, אותם בחן גם בית-משפט, דהיינו - העובדה שהמערער החזיר חלק מהכסף, הטיפול שעבר. עיינו בכל המסמכים שהוגשו לצורך זה. לצערנו, התמונה, בסופו של יום, ספק אם היא חיובית. כיוון שהזכרנו את הטיפול שעבר המערער, אנו רואים לציין כי התסקיר האחרון שמונח בפנינו, שהוא תסקיר עדכני, מיום 10.9.13, מסתיים באמירתה של קצינת המבחן, ולפיה: **"לאור כל זאת, כמו גם ריבוי וחומרת העבירות בהן הורשע, איננו יכולים לתמוך, כבעבר, בהמשך קידומו של התהליך הטיפולי ואנחנו נמנעים מהמלצה"**. עוד אנו רואים להעיר כי תסקיר אחרון זה מסכם תהליך שתחילתו ביום 28.10.12 וסופו, כאמור, בתסקיר מיום 11.09.13. כמעט שנה שלמה של תסקירים, של טיפול, של מעקב אחרי אותו שיקום שעובר המערער, וזוהי השורה התחתונה. בנסיבות אלה, איננו יכולים לתת משקל של ממש לשיקול זה, משום שאיננו סבורים שהשיקום קיים בפועל. המערער נפלט ממסגרות שונות ולא תמיד הסתייע ביד שהושטה לו.

12. סוף דבר -

כפי שאמרנו לעיל, איננו רואים להתערב במתחמי הענישה של בית-משפט קמא ואנו מותירים אותם בעינם. התערבותנו תהיה באשר לגזר הדין, כאשר הוא משקלל את המתחמים הללו. אנו מטילים על המערער 3 שנות מאסר במקום 15 חודשים, כפי שהטיל בית-משפט קמא. אנו ערים לפער שבין הענישה שהוטלה בבית-משפט קמא לעונש שהוטל על-ידינו. חזקה עלינו מצוות הפסיקה, כי גם כאשר ערכאת הערעור מתערבת בענישה, חייבת להיות התייחסות לענישה שהוטלה בבית-משפט קמא וההחמרה צריכה עדיין "להתכתב" עם העונש שהוטל על-ידי הערכאה הדיונית. עדיין, ראינו, כאמור, להעמיד את העונש על התקופה הנ"ל, שיש בה, לשיטתנו, ביטוי מזערי לחומרת והיקף העבירות שבפנינו. ברע"פ 3642/06 הוחמרה הענישה מ- 6 חודשים מאסר בעבודות שירות ל- 30 חודשי מאסר. המערער באותו ענין פנה לבית המשפט העליון בבקשת רשות ערעור, שעניינה הפער בין הענישה בערכאה הדיונית לענישה בערכאת הערעור, ועל-כך אמר בית המשפט העליון, מפי כב' השופט א' א' לוי: **"במקרה דנן לא הפער שבין העונשים אינו סביר, כי אם העונש שנגזר על המבקש מלכתחילה בבית-משפט השלום. עונש זה אינו הולם את חומרתם של המעשים שבביצועם הורשע, ובדין קבע בית המשפט המחוזי כי אין בו משום שיקלול ראוי לנסיבותיה של הפרשה. ועוד יודגש, כי אלמלא ראתה ערכאת הערעור שלא למצות את הדין עם המבקש, היה העונש הראוי על מעשיו כבד אף יותר ואף בשל כך אין הפער בין העונשים שנגזרו כה עמוק"**. הדברים דלעיל כאילו נכתבו בענייננו. העונש שהטיל בית-משפט קמא, לשיטתנו, אכן חורג מן הסבירות. גם, כאמור, בהינתן המתחמים שנקבעו על-ידו. שעל-כן החלטתנו היא כדלקמן. איננו מתערבים ברכיבי הענישה האחרים והם ישארו בעינם.

ניתן והודע היום כ"ב
שבט תשע"ד,
23/01/2014 במעמד
הצדדים.

דבורה ברלינר, נשיאה ג'ורג קרא, ס"נ מרים סוקולוב, שופטת
אב"ד
